

G. CH. AALDERS, *Ezechiël I en II*, Commentaar op het Oude Testament, Kok, Kampen, 1955 en 1957.

Die dele van hierdie serie, wat deur Nederlandse gereformeerde outeurs geskryf word, volg mekaar reelmatig op. Met 'n sekere jaloersheid het die resensent gesien, hoeveel ruimte *Aalders* tot sy beskikking gehad het. Terwyl die resensent in die Afrikaanse „Bybel met verklarende aantekeninge” net honderd bladsye tot sy beskikking gehad het, bevat hierdie twee dele 765 paginas groot formaat. Tog is dit nie te veel waar dit so 'n belangrike en in veel opsigte duistere boek as dié van Ezechiël betref.

In ooreenstemming met die behoudende standpunt van die kommentaar in die algemeen, beskou *Aalders* die Bybelboek as die werk van een persoonlikheid, die profeet Ezechiël, wat tydens die Babiloniese ballingskap onder die Jode in die Eufraatvlakte gepredik het. Alleen ten aansien van 1:1-3 neem hy aan dat hulle in hul teenswoordige vorm van die hand van 'n later uitgewer stam. 'n Tydlang het Outestamentici uit verskillende lande geprobeer om netsoos in Jesaja en Jeremia ook in Ezechiël die stemme van verskillende outeurs te onderskei. Uitgangspunt vir so'n onder-

skeiding is die onweerspreeklike feit dat in party hoofstukke wat as prosa gegee is, sekere kenmerke van Hebreëuse poësie onmiskenbaar nog deur die prosa-gewaad deurskemer. Die poëtiese dele sou dan van die ou profeet Esegïël wees, terwyl die prosa-bewerking en uitwerking uit 'n later tyd sou stam. Maar die opvallende eenheid van taal, gedagtes, en opbou van die geheel pleit sterk teen 'n derglike opvatting. Die eerste reaksie teen die pogings om tot 'n analiese van die boek te kom, het gelei tot die opvatting dat die boek in sy geheel uit later tyd as die Babiloniese ballingskap stam. Tereg, volgens ons mening altans, wys *Aalders* die twee opvattinge altwee af: die boek stam in sy geheel van een man, en daardie man het tydens die Babiloniese ballingskap gelewe.

Terwyl ons met hierdie opvatting instem, betreur ons dit dat *Aalders* aan die hierbo genoemde feit dat die digterlike vorm telkens deur die prosa-gewaad heenskemer, so min aandag gegee het. Nog in die Inleiding, nog in die eksegese, het ons daar iets naders oor gevind nie. En tog is dit van veel belang, sowel om die vorm van die boek te verstaan as ook vir die eksegese van die onderdele daarvan. Esegïël se voorgangers het in digmaat geprofeteer, en van Esegïël self het sy tydgenote gesê dat hy was „soos 'n minnelied, soos een skoon van stem, wat goed op die snare speel” (Eseg. 33:32). In hierdie verband kan op Jes. 5:1, maar ook op Eseg. 16 gewys word. Is dit nie waarskynlik nie dat Esegïël in die tradisie van sy voorgangers verder gaande, sy profesieë in digterlike vorm voorgedra het, en dat hy geruime tyd later, toe hy sy boek saamgestel het, hierdie digterlike vorm telkens deur prosa-aantekeninge verbreek het? Hieraan is dan bv. te wyte dat die uitlegger telkens moet opmerk dat Esegïël die allegorie van hfst. 16 'n oomblik loslaat (sien bv. *Aalders* op 16:8, 14).

As dit juis is dat ons dus die gesproke, digterlike woord van Esegïël moet onderskei van die veel later optekening in prosa deur dieselfde persoon, dan kom daar 'n interessante teologiese vraag op: wat moet ons as die gesaghebbende profetiese getuienis beskou, die gesproke woord of die geskrewe boek? Volgens die Nederlandse Geloofsbelydenis is die gesproke profesie die vrug van die werking van die Heilige Gees, die optekening van daardie gesproke woord egter 'n daad van gehoorsamenheid jeens die gebod van God. Dit wil dus sê dat die inspirasie spesiaal aan die gesproke profesie verbind is, terwyl die optekening onder die gehoorsamenheid val. In die optekening is meer ruimte vir menslike aksie as in die spreek. Dit is dus die plig van die uitlegger om so moontlik van die geskrewe na die gesproke woord terug te gaan, want in die gesproke woord kom die Heilige Gees tot uiting.

Hier het ons dus 'n derglike probleem as wat ek in *Kerk en Theologie* 1951, p. 76-96 ten aansien van die psalms aangesny het. Ongelukkig was die reaksie daarop van Gereformeerde kant meer bits as verhelderend. Miskien is dit ook nie aangenaam om vir hierdie soort van dilemmas en hulle konsekwensies geplaas te word nie. Maar dis ook nie aangenaam

nie om jare lank met hierdie vrae te moet worstel en so selde 'n helpende hand uitgesteek te sien.

Verder alle lof vir die kennis, belesenheid en ywer wat in hierdie twee dele oor Esegïël tot uiting kom.

A. VAN SELMS